شناسايي و اولويت بندي عوامل مؤثربر نرخ آب بهاي كشاورزي در شبكه آبياري دز

سيد عزيز آرمن[۱] و محمود حبيبيان[۲]

۱- استاديار دانشگاه شهيد چمران اهواز، دانشكده اقتصاد
۲- كارشناس ارشد سازمان آب و برق خوزستان

چكيده :

با عنايت به اينكه آب بعنوان عمده ترين عامل محدود كننده در توسعه كشاورزي مي باشد، و بيش از ۹۰ درصد از آب تجديد پذير كشور در بخش كشاورزي به مصرف مي رسد و راندمان آبياري در كل كشور از ۳۰ در صد فراتر نمي رود، عليرغم كم آبي در اقليم گرم و خشك ايران، روش هاي آبياري با راندمان بالا، كاربرد آب تنها در ۷ درصد از اراضي آبي بكار گرفته مي شود. قانون تثبيت آب بها زراعي كه در سال ۱۳۶۹ در مجلس شوراي اسلامي تصويب شد، مقررات تازه اي براي قيمت گذاري آب كشاورزي به دنبال آورد. تحقيق حاضر با هدف شناسايي و اولويت بندي عوامل مؤثر در نرخ آب بها كشاورزي در شبكه آبياري دز انجام شده است. براي انجام اين تحقيق با استفاده از روش نمونه گيري تصادفي ساده تعداد ۱۸۰۰۰ نفر كشاورز منطقه كه در قالب ۷۰۰۰ نماينده دريچه با شركت در طول دو فصل زراعي قرارداد تامين آب مي نمايند انتخاب شده و براي اين منظور پرسش نامه اي حاوي مهمترين مسائل و مشكلات در رابطه با موضوع و ساير موارد ذيربط تهيه و بين كشاورزان منطقه مورد مطالعه توزيع گرديد و در بعضي از موارد از نظرات كارشناسان و مديران منطقه استفاده شده است. براي استخراج اطلاعات از نرم افزار EXCEL و SPSS استفاده شده است. با انجام اين تحقيق مشخص گرديد كه در حال حاضر از بين عوامل اصلي مؤثر در تعيين نرخ آب بها براي كشاورزان به ترتيب عملكرد محصول، قيمت محصول (تثبيتي و تضميني)، عوامل سياسي و فرهنگي تاثير بيشتر و عامل استفاده از الگوي كشت اقتصادي در تعيين آب بها كمتر از ساير عوامل مؤثر مي باشد.

واژه هاى كليدي: نرخ آب بهاء، قانون توزيع عادلانه آب ، قيمت گذاري محصولات(تثبيتي و تضميني)، الگوي كشت اقتصادي.

۱- مقدمه

نظر به اينكه حدود ۹۰ درصد آب استحصال شده درايران به بخش كشاورزي اختصاص دارد هرگونه تلاش براي صرفه جويي درمصرف آب دراين بخش ميتواند ضمن توسعه كشت آبي عوارض زيست محيطي ناشي ازمصرف بي رويه آب را كاهش دهد.يكي از ابزارهاي موثر درتحقق اين هدف نرخ گذاري يا تعيين آب بها ميباشد. علاوه براين مديريت مطلوب تقاضا ازطريق نرخ گذاري وشناسايي عوامل موثر برآب بهاء واستفاده از ابزارهاي موثر ديگر ميتواند ضمن تامين بخشي ازنيازهاي مالي بخش آب،